

Ne zapravljajmo
lahkomiselnost težko pridob-
ljene svobode, ker so se
zanjo naši očeti
bojili 1500 let

Letna naročnina znaša 40— Din. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 29. julija 1933.

Štev. 30 — Leto II.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Tako govore četniki

Pozdravni govor predstavnika glavnega odbora četniške organizacije in člana glavnega odbora dr. Nemanje Vukičevića na kongresu Narodne odbrane v Banja Luki 25. junija 1933.

V imenu predvojnih in vojnih četnikov, sedaj organiziranih v 80 udruženjih po vsej Jugoslaviji, ki predstavljajo nekaj tisočev preizkušenih in jeklenih borcev, in imenu sedanjega predsednika glavnega odbora četniškega udruženja in četniškega vojvode Koste Pečanca, imam čast, da sporočim sedanjemu vsedravnemu zboru Narodne odbrane naš četniški pozdrav.

Srca vseh pravih starih četnikov in nacionalnih borcev napolnjuje radost in veselje, ko vidijo, da se povojna Narodna odbrana budi in da stopa z vedno bolj čvrstim korakom naprej, da izvede tradicionalni program Narodne odbrane, ki je bila vedno živa matica velikih nacionalnih delavcev in nacionalnih revolucionarjev. Po izbiri in svojstvih Jugoslovancov, ki jo sestavljajo, po vrednostih in vrlinah tistih, ki jo predstavljajo, Narodna odbrana mora biti, da ostane na višini svoje slavne nedavne preteklosti, v današnji dobi veliko bolj kakor kdaj prej veliki moralni kapital nacije in lepa delavnica naših nacionalnih vrednot vseh strok, zanimanj in stanov jugoslovanske nacije.

Kako velik ugled želi naš narod Narodni odbrani, dokazuje njen nedavni antirevizionistični miting v Beogradu, kakršnega ni naša prestolnica po svojem uspehu v narodu še nikdar videla. Narodna odbrana je iz tega mitinga uvidela, s koliko pažnje in interesom spremljajo njeno delo vsi rodoljubni državljani in vsi neprijatelji naše države. Kajti država, naj izjava kolikor hoče nacionalno politiko, ni vedno v možnosti, da kot pravna ustanova vedno in povsod pravočasno parira poskusne udarce na naše nacionalne svetinje, od katerih je največja integriteta jugoslovanske države. Na udarce neodgovornih faktorjev neprijateljskih držav morajo vedno in takoj odgovoriti rodoljubni državljani s protiidarci preko svojih patriotskih organizacij. Taka privatna nacionalna organizacija, ki je zelo mnogo doprinesla k zgradbi naše nacionalne države, je Vaša Narodna odbrana.

Cilj Narodne odbrane je: Proučevanje vseh moralnih, kulturnih, gospodarskih in socialnih problemov, ki se v toku življenja pojavljajo v odbrani pravice jugoslovanskega naroda in njegove države.

Cilj Četniške organizacije je: Označen z njenim pečatom, na katerem je zapisano »za Čast in Svobodo Domovine«, a izvaja nje tega cilja je jasno objašnjeno z našo črno zastavo in mrtvaško glavo. Neposredne naloge sedanje Četniške organizacije so skrb za stare in vojne četnike, ki so služili domovini, posredno pa držanje četnikov pripravljene v slučaju potrebe.

Naši dve organizaciji N. O. in Č. O. imata dve različni metodi, toda služita istemu cilju. N. O. in Č. O. morata biti in ostati ena nerazdružljiva celina, dve telesi in ena duša. Zato pri Vašem delovanju ne pozabite nikdar, da so pri vresničevanju vseh Vaših nalog pred Vami, za Vami in okoli Vas slavni četniki. Oni so Vaša izvršna bojna armada, ki, četudi po številu majhna, bo vendar vedno mogla, da s svojimi srci in s svojimi mišicami služi naciji in državi tako, kakor v prejšnjih časih.

Končno želim, da povem še dve stvari. Prvič, da se Č. O. raduje organiziranja Omladine N. O. in goji željo, da bo Omladina N. O. s svojimi podvigi umela, da v slučaju potrebe prevzame zastavo starih četnikov in da jo s svojimi deli povzdigne na še večjo višino za slavo domovine. Zato četniki upajo, da bo naša mladina poleg svoje ljubezni do sporta in do mladostnega veselja pokazala, da morejo njena srca tudi dokazati ljubezen in požrtvovalnost za svojo majko Domovino.

Drugič Č. O. smatra kot svojo dolžnost, da izrazi svoje zadovoljstvo, da se nahaja sedaj na čelu Središnjega odbora N. O. eden od uglednih prvakov četniške akcije g. Ilija Trifunović. Z njegovo izvolitvijo za predsednika Središnjega odbora N. O. je počaščena tudi naša organizacija, ki smatra, da z zaupanjem vodilnih mest v upravi N. O. preizkušenim borcem in nezainteresiranim patriotom gre uprava N. O. po pravi poti.

Prekvašeni s temi mislimi in idejami želimo Vašemu zborovanju čim več uspeha.

Kdo je kriv?

Dan za dnem se ponavlja to vprašanje v privatnih razgovorih ter v naših strankarskih in strokovnih listih. — Obilica odgovorov kaže skrajno aktualnost tega vprašanja, žal pa že odgovori niso v stanu dati vsaj skorjice kruha našim brezposelnim delavcem in njihovim družinam. — Poginili bodo vsi ti bedni zapuščenici predno jim bo prišla rešitev na dosednji način. —

Večina odgovorov navaja stare grehe, ki so jih zakrivali naši gospodarski veleumi v svojem tako uspešnem delovanju za nacionalizacijo tujih podjetij. — Prav, grehi so tu, grešniki so tu, toda posledice teh grehov ne bomo odstranili, če se bomo zgolj demagoško zagajali v te prav nič skesane in prav dobro preskrbljene grešnike. Imajo vsi prav trdo kožo in niti država jim z vsem svojim zakonitim aparatom ne more storiti ničesar. Proč z njimi, postavimo jih na sramotni oder! Vse to je prav, toda od tega delavec še ne bo dobil zaslužka in kruha!

Imamo opravka s sedanostjo in zato moramo obravnavati predvsem one nezdružljive pojave, ki danes povzročajo vso ono obupno in razkrajajočo bedo, v kateri se nahaja naš delavec danes! Teh pojavov je mnogo, pečali se bomo le z nekaterimi, toda ne kot demagogi, da nahujskamo mase in jih izrabimo za svoje svrhe, marveč le kot trezni nacionalisti, ki radi žrtvujejo vse svoje sile za ozdravljenje današnjih obupnih razmer, saj nimamo drugega cilja kot priboriti vsem Jugoslovancem dobro upravljanje in socialno pravičnost, pri tem pa res jugoslovansko Jugoslavijo!

Tuj kapital! Vsak trezen človek bo priznal, da nam je tuj kapital potreben in da ga bomo rabili še mnogo, da bomo mogli začeti z izrabljanjem vsega onega naravnega bogastva, ki ga vsebuje naša zemlja v tako ogromni meri. Naravno je tudi, da tujega kapitala ne bo k nam, če ne bo našel pri nas

možnosti dobrega zaslužka. — Toda — in to je glavna stvar — mi nismo nobena, niti francoska kolonija, nam ljudje niso in ne smejo biti kot črnci na plantažah tujih podjetnikov. — Naj ima kapital svoje! Če pa hoče delati in služiti pri nas, mora priznati našo državo in naš narod in ne sme misliti samo nase, marveč mora s svojim delom oplajati tudi naše narodno gospodarstvo. — Tu pa pridemo do one točke, ki je za nas tako sramotna in vzbuja dvome, ali smo res suverena država ali pa smo le eldorado, namenjen samo za tuje. Zlostno je namreč dejstvo, da tuj kapital v naši zemlji producira na najcenejši način, prodaja za najvišje cene, diferenco pa vtakne v žep, ko jo spravi z našo blagohotno podporo preko državne meje. — To je vzrok, da propada naš delavec, to je vzrok, da konsument ne zmore več pretiranih cen in propada trgovina, to je vzrok, da kmet ne more prodati svojih pridelkov niti za lastno ceno in to je tudi eden od vzrokov, da ni gotovine.

Kdo je kriv! Tuj kapitalist seveda, o tem ni dvoma, toda bodimo iskreni in priznamo, da kaj drugega od njega sploh pričakovati ne moremo — kdo se pa brani zaslužka, vsak hoče zaslužiti čim več in vsak je vesel, ko šteje svoj masten zaslužek, zlasti če ga je iztrgal tujim s pomočjo lastnih ljudi. — Naši lastni ljudje so oni, ki pomagajo tujemu kapitalu do ogromnih zaslužkov na škodo našega naroda in našega narodnega gospodarstva, naši lastni ljudje so torej oni, ki napram nam prvenstveno odgovarjajo za ono strašno izžemanje našega naroda in naše države s strani tujega, inozemskega kapitala!

Sem spadajo predvsem oni ponosni Jugoslovanci, ki se vedno trkajo na svoja jugoslovanska, več ali manj odlikovana prsa, pa so vsi srečni, ker smejo sedeti v upravnem svetu enega ali drugega tujega oziroma »na-

cijonaliziranega« podjetja. — In v čem obstoja njih delo? Prihajajo k sejam in kimajo iz inozemstva privlečenim gospodom ravnateljem, samo zato, da vlečejo sejnine, dijete in tantijeme. Ne pride jim na um, da bi se v resnici brigali za notranji ustroj dotičnega podjetja, da bi se prepričali n. pr. o razliki med lastno in prodajno ceno dotičnih izdelkov, o delavnih pogojih in socialnih prilikah zaposlenega delavstva, o pravilnosti davčnih napovedi in še drugih interesantnih stvarih. Zakaj ne? Prvič je to naporno, drugič pa nevarno. Saj niso bili sprejeti kot pravi upravni svetniki, da bi izvrševali vse članom upravnega sveta zakonito zajamčene pravice, marveč le kot figuro peresa, ki naj maskirajo tuj kapital pod eno ali drugo Jugofirmo, le kot slamaniti možje, ki morajo kinati! Sicer frče iz upravnega sveta in pridejo na njih mesto drugi, bolj poslušni, zopet seveda pristihi Jugoslovanci, katerih nikdar ne zmanjka! Brskanje po javnem trgovskem registru vam pokaže med temi našimi upravnimi svetniki tujih podjetij imena oseb, ki zavzemajo razne, več ali manj visoke in uplívne položaje ter bi bili skrajno užaljeni, če kdo podvomi v njihovo moralno in nacionalno polnovrednost. — O tej ne dvomimo niti mi — tako pogumni nismo — kljub temu pa ne moremo razumeti, da morejo tako ugledni in ponosni Jugoslovanci igrati tako vlogo.

Kdo je gospodar v teh tujih podjetjih? Oni tuji direktorji, ki jih je tuj kapital poslal k nam kot svoje zaupnike in so kot taki resnični gospodarji teh podjetij. Pred njimi se klanjajo naši upravni svetniki, njih navodila odločajo v vsakem slučaju, njimi se ne upa zameriti nihče, komur je za čast in denar. Ti tuji direktorji so oni, ki dajejo svoje nasvete tujim kapitalistom in izvršujejo njihove želje, ti tuji direktorji in drugi tuji vodilni uradniki poznajo naše domače prilike, poznajo zlasti socialno stanje zaposlenega delavstva, natančne cene nabavljenih in predelanih surovin ter stroške produkcije. Oni poznajo lastno ceno izdelanega produkta, znan jim je torej točen dobiček podjetja. Ti gospodje so središče one mreže, ki oklepa kol stupena pajčevina vse naše narodno gospodarstvo ter davi konsumenta in delavca, oškoduje našo državo potom nepravilnih davčnih napovedi — vse to samo zato, da dobi tuj kapitalist čim višje dividende in se revanšira svojemu zaupniku — direktorju s čim višjo plačo ter drugimi, posebnimi dokladami. Če obstojajo še danes plače po 30.000, 40.000, da celo po 60.000 Din na mesec, potem je mogoče najti razlog temu gorostasnem dejstvu le v oni funkciji direktorja in vodilnega uradnika, kot smo jo ravnokar opisali. Direktor je zaupnik tujega kapitalista, zato mu je treba odtehati njegovo delo, še bolj pa njegovo molčečnost z zlatom. Tuj kapitalist in tuj direktor predstavljata ona dva mlinska kamena, ki pogajata drug drugega ter tareta našega konsumenta s pretiranimi prodajnimi cenami in našega delavca s sramotno nizkimi mezdami, redukcijami osebja in plač ter višanjem dnevnice produkcije na oni maksimum, ki ga človeško telo sploh še premore.

Vzemimo podjetje, ki ima še danes ca 6000 nastavljenecv raznih kategorij, večinoma seveda navadnih delavcev. Lahko rečemo, da

prejema 5950 teh nastavljenecv skupaj manj plače kot pa ostalih 50 gospodov, med katerimi seveda skoraj ne najdete domačih imen. Ta sistem je za današnje prilike izživalen, ta sistem vzbuja skrajno nezadovoljstvo. Ta mali krog favorizirane gospode drži v rokah vse niti celotnega podjetja, odloča o usodi tisočev in tisočev podrejenih delavcev, nazirajo tega malega kroga ljudi odloča o prosperiranju našega narodnega gospodarstva. Slika je v vseh takih podjetjih približno enaka, povsod obstoja prilično v isti meri to strašno nesorazmerje med gospodujočim, večinoma inozemskim slojem in služečim, popolnoma domačim trpinom.

Glavni sodruidniki pri vsem tem razornem delovanju pa so oni naši domači odklonjaki, ki tvorijo kot člani upravnih svetov takih podjetij nacionalen okvir za te tuje kapitaliste in tuje direktorje. In ti domači gospodje so v prvi vrsti odgovorni nam — domačinom za vse te ramere. Zavedajo se, da so v veliki meri le plačane lutke, ki morajo migati po komandi na videz njim podrejenih direktorjev, zavedajo se tudi, da so kljani na sejo upravnega sveta le zato, ker pač upravni svet obstojati mora, da pa smejo le kinati in pri trjevati predlogom direktorjev. Poskusite privedi potom takih domačih upravnih svetnikov eno ali drugo intervencijo v prid našega delavstva in doživeli boste popolnoma fiasco. Niti ena izmed teh intervencij — če se bo sploh izvršila — ne bo uspešna, vsi gospodje upravni svetniki bodo našli polno lepih besed in izgovorov, da maskirajo svojo popolno brezposelnost. S tem figovim perjem je treba obračunati najprej. Treba jih je pozvati na odgovor ter jim staviti alternativo: ali vršite svoje funkcije kot sinovi svojega naroda in v interesu svojih bratov ali pa odločite ta mesta in prisilite s tem tuj kapital, da se demaskira. Vi, gospodje upravni svetniki iz Jugoslavije, ste oni, ki dejansko nosite današnji sistem skrajnega izžemanja našega narodnega gospodarstva s strani tujega kapitala in tujih direktorjev, vi ste kot člani našega naroda dolžni polagati račune temu narodu, ker bo sicer narod obračunal z vami. Danes ni več čas za polovičarsko in ostudno priskledništvo, nekaj nacionalnega ponosa mora imeti vsak Jugoslovanc, pa naj mu še tako polzi njegova noga za lepimi naslovi in še lepšimi dijetami, tantijemami itd.

Poznamo upravne svetnike, ki so v vsem svojem delovanju in življenju najbolj socialni, se neprestano deklarirajo kot prijatelje izžemanega delavca, govoričijo o tem, da je treba ustvariti danes samo dve fronti in sicer fronto onih, ki imajo preveč in fronto onih, ki nimajo ničesar, kot upravni svetniki pa ustvarjajo možnost tujemu kapitalu, da uničuje naš narod in našo državo. Zgodi se celo, da tak upravni svetnik navdušeno ploska govorniku, ki poziva narod na boj proti trutostim in kartelom, na boj proti izžemanju s strani tujega kapitala, sam pa je udeležen pri vsem tem in zastopa interese kartelov ne samo kot upravni svetnik karteliranih podjetij, marveč v gotovih slučajih tudi kot njihov pravni zastopnik.

Tu je treba zastaviti nož, kajti če tuj kapital ne bo dobil domačih figur, ki mu bodo servilno služile in omogočale uničevanje našega naroda, potem bo postalo oзраčje vsaj nekoliko bolj jasno in čisto.

Slovenoborcem v vednost

Eno izmed najvažnejših socialnih vprašanj moderne dobe je brez dvoma družabna ureditev majhnih narodov. Nihče ne bo oporekal, da imajo vsa človeška bitja in vsi narodi na zemeljski površini isto pravico do vseh dobrin, ki nam jih nudi priroda. In vendar so vsa prirodna bogastva neenako razdeljena med posameznimi državami in v isti državi med posameznimi državljani. V tej neenaki razdelbi zemeljskih zakladov leži vse svetovno gorje ali kakor se danes izražamo vsa gospodarska kriza. Naša skupna mati zemlja je rodila in rodi v vseh časih dovolj življenjskih sredstev, da se lahko vsi ljudje srečno prebijajo skozi to solzno dolino.

Kaj je vendar vzrok neenaki razdelbi življenjskih sredstev med ljudmi in med posameznimi človeškimi skupinami. Učenjaki, ki raziskujejo začetek in rojstvo človečanstva, so ugotovili, da se je človek v približno sedanji postavi in obliki pojavil na zemeljskem površju koncem terciara in v začetku diluvija v geološko-zgodovinskem razvoju naše zemlje. O stvarstvu prvega živega bitja na zemlji tu ne bomo obravnavali. Pred to dobo sedanjega pokončnega, po dveh nogah hodečega človeka še niso ugotovili, dasiravno so življenjske razmere v dobah pred pojavom človeka razmeroma dobro preiskane in znane. Pač pa so ugotovili, da je sedanji človek po

notranjem anatomskem ustroju v tesnem sorodstvu s tedanjimi živimi bitji. Predvsem je vsem skupna skupina kosti, ki tvori glavni steber vseh živih bitij, to je hrbtenica. Nujno moramo iz tega zaključiti, da se je človek razvil iz takratnih živih organizmov.

Vemo, da je mnogo vrst živih bitij že izumrlo. Vemo tudi, kdaj so se pojavile. Znan nam je torej njihov filogenetični, vrstni začetek in konec. Zaporednost posameznih vrst pa se ni vršila osekano, temveč polagoma, prehodno, nevidno. Člani ene vrste so dolgo skupaj živeli s člani druge vrste, le da so prvi bili zapisani že filogenetični, vrstni smrti, medtem ko so drugi pričeli šele živeti. Isto razmerje traja tudi še danes. Človek v filogenetičnem, vrstnem razvoju kot najmlajše bitje živi še skupno s svojimi predhodniki, to je z ostalimi živimi vrstami.

Če smo na ta način ugotovili tesno sorodnost človeka z ostalimi živimi bitji, moramo analogno sklepati tudi na sorodnost življenjskega načina z ostalimi bitji. Iz vsakdanjega opazovanja življenjskega načina sedanjih živih bitij vidimo, da je njihov končni cilj ohranitev samega sebe in svojih potomcev. Za dosego tega cilja uporablja bitje vsa in vsako sredstvo. Vrši se brezobzirna borba za obstanek, pri kateri šibkejša vrste podležejo močnejšim. Strojene krivice se nikdar več ne popravijo.

Kakor smo zgoraj ugotovili sorodnost v telesnem ustroju človeka z ostalimi bitji, tako moramo iz tega nujno sklepati na sorodnost v življenjskem preživljanju. Dejstvo je, da človek na račun ostalih živih bitij na račun nižjih organskih vrst, stremi po ohranitvi samega sebe in svojih naslednikov. Dokler človek v svoji borbi za obstanek izrablja in izkorišča le telesno in umstveno nižje stojiča živa bitja, njegov sočlovek ne občuti še moči umstveno višje razvitega človeka. Vendar pa se življenska borba ne omeji samo na nižje vrste. Sila potrebe ne razlikuje posameznih vrst in življenskih stopenj, temveč vzame tam, kjer je.

V najprimitivnejšem štadiju človeškega razvoja je vsak človek bil navezan le sam nase. Vsak človek je tedaj tvoril narod ali državo zase, v sedanjem smislu teh dveh besed. Dogodilo pa se je, da se je pri iskanju vsakdanjega kruha, znašlo pred istim kosom kruha po troje ali po več človekov. Vsi so bili lačni, vsak bi ga rad vzel, bali pa so se drug drugega. Vsi so si bili med seboj sovražniki. Po prirodnem zakonu, da šibkejši pripade močnejšemu, bi ta kos kruha moral pripadeti najmočnejšemu. Vendar pa je narava poskrbela tudi za šibkejša. Kakor se močnejši ponaša z jačo telesno silo, diči telesno šibkejšega višja umstvena moč, ki se ji pridruži še zvijača in često tudi zahrbtnost in hinavščina. Od treh borec za kos kruha, sta dva šibkejša vedela, da bosta odpadla. Zato sta se združila v skupno borbo proti tretjemu, močnejšemu, ne misleč na to, kako si bosta potem onadva kruh razdelila. Za nas je važno to, da je nujna življenska potreba in sila prisilila ljudi, da so se med seboj združevali v skupni boj za vsakdanje življenske potrebe.

Od prvotnega najprimitivnejšega človeškega štadija osamljenosti, je prešel človek v svojem razvoju v štadij združevanja in skupnega življenja. Naravno je, da so se najprej družili sorodniki med seboj, ki jih je vezala ista kri in ista govorica. Posamezne družine so se spajale v večja plemena, ki so živela v geografsko enotnih predelih. Vsaka dolina, vsak otok, vsak del zemeljskega površja, ki je bil od drugega oddaljen po kakšni naradni oviri, bodisi po gorovju, večji reki, morju ali po krajih, ki so postali težko prehodni zaradi trdih klimatičnih pogojev, vsak del je imel svoje plemeno.

Zaradi vedno večjega razmnoževanja ali pa zaradi katerih koli naravnih katastrof, dotični obljubljeni zemeljski predel ni mogel preživeti svojega prebivalstva. Moralo si je iskati življenskih sredstev drugod. Nastalo je preseljevanje plemen. Lačno plemo je vdrla v ozemlje sosednjega plemena misleč, da bo tam dobilo potrebnega kruha. Jasno je, da se je sosedno plemo uprlo nedobrodošlim gostom, boječ se za lastni obstanek in za svojo bodočnost. Nastal je boj, v katerem je šibkejša plemo podleglo močnejšemu. Deloma so jih pomorili, nekaj jih je zbežalo, ostali pa so se spojili z novim plemenom. Od autohtonega plemena ni ostalo niti sledu in storjene krivice niso bile nikdar več poplačane, nikoli maščevane. Navadno je lačno plemo zagospodarilo nad sitim. Okolna plemena so se ustrašila novega sosedu in v bojazni, da se bi z njimi isto dogodilo, so se združila v večje enote v skupno brambo proti nevarnemu novodošlecem. Kakor smo prej videli, da sta se dva ali več poedincev združila proti najmočnejšemu, tako sta se sedaj združila dva ali več plemen proti najmočnejšemu plemenu.

Ljudstvo se je čedalje bolj množilo, načini življenskega preživljanja so se menjali, od primitivnega lovstva in ribarstva so prešli k umetnemu pastirstvu in k še bolj umetnemu poljedelstvu. Prvotna ozka domovina se je zaradi vedno večjega razmnoževanja in spajanja posameznih plemen razširila in zavzemala čedalje bolj vedno večji obseg. Ljudje se zaradi vedno večjih razdalj niso mogli več med seboj sporazumevati s klici, temveč so začeli svoje misli prenašati pismeno. Spočetka seveda zelo primitivno in enostavno. Sekali in dolbili so v kamene plošče različne figure, ki so izražale njih misli. Vendar pa je bil to prvi začetek tvorbe jezika v današnjem smislu te besede. S pismenim izražanjem svojih misli so posamezna plemena prešla od drugega štadija človeškega razvoja v tretji štadij, k tvorbi posameznih narodov. Skupna govorica ali jezik je najbolj karakteristična črta vsakega naroda.

Tudi v tem tretjem štadiju družabnega razvoja ljudi se ni nič bistvenega spremenilo v stalni borbi za vsakdanji kruh. Dasiiravno so sedaj posamezni narodi zasedali večje, večših že zelo velike kompleksne zemeljske površje, vendar pa tudi velika domovina ni mogla stalno nuditi vsakdanjih potreb svojemu narodu. Narod si je moral iskati sredstev drugod. Zaradi brezobzirnih vsakdanjih nujnih potreb, je moral napasti sosedni narod. Nastalo je zopet preseljevanje, sedaj narodov, nastala je zopet strahovita borba za obstanek, v kateri je šibkejši narod podlegel močnejšemu. Ta borba med posameznimi narodi traja še danes. Zopet so se združevali in se še danes združujejo majhni in šibki narodi v skupni odpor proti velikim in jačim. Zopet srečamo isti način boja in brambe kakor med poedinci in plemeni le z razliko, da se sedaj vrši vse v veliko večjem obsegu. Premoči močnejšega in zvijača šibkejšega pa je ostala ista.

Prenesimo sedaj vsa ta izvajanja na naše domače prilike. Nesreča je hotela, da je nas Slovence zgodovinski razvoj človeške družabnosti potisnil na najnižjo stopnjo ugle-da, dostojnosti, moči spoštovanja in oblasti v zaporedni lestvici evropskih narodov. Ko so naši predniki zaradi sile razmer pridržali s sibirskih in ruskih step preko Karpatov do Alp in Jadranske obale, so bili strah in

trepet vsem, ki so se jim postavili v bran. Zasedli so sedanja bivališča kot močnejše plemo, odnosno narod in popolnoma uničili autohtono prebivalstvo. Po dokončani naselitvi pa se je kolo sreče obrnilo v prid sosednjih narodov. Germanski pritisk s severa je bil najhujši. Močnejša germanska rasa nas je popolnoma obvladala in potisnila k tlom. Pod krinko krščanstva izgubili smo svojo svobodo. Delili smo neprijetno in poniževalno usodo suženjstva z mnogimi drugimi evropskimi narodi.

Toda med tem ko se je mnogo narodov definitivno porazgubilo in stopilo v morju tujece, je odprna in žilava slovenska rasa, predvsem tista, ki se je naselila v gorah in po pustem Krasu, ohranila, sicer nekoliko okrnjena, svojo samobitnost do današnjega dne. Ni jo strl niti germanski, niti romanski, niti mohamedanski naval. Edino madžarski pohod je strl slovensko moč po širnih ravninah panonskih pust in se s tem zabil kakor klin med severne in južne Slovence. Tudi v nadaljnjem razvoju niso naši predniki ostali enotni in kompaktni. Brezobzirni pohlep lačnih sosedov, ki pa je s prirodnega stališča popolnoma razumljiv, je nas in našo zemljo raztrgal in razkosal na štiri dele. Plenili in gospodarili so med nami kakor med raztepenimi ovčami do pred kratkim. Končno se je le našla skupina naših najboljših, ki niso zgubili z vidika slavne preteklosti naših prednikov. Trdno so verovali v nekdanjo moč in na bodočo obnovitev zlate svobode. V tem smislu so delovali in zbiral krog sebe svobodoljubne narodnjake, dokler si niso z nadčloveškim naporom zopet priborili dostojnost in ugled naših očetov, ter sosedom zopet vzbudili spoštovanje do nas in strah pred nami.

Dolgoletna razkosanost jugoslovanskega naroda nas je med seboj odtujila. Vsi štirje »jugoslovanski narodi« gledamo drug drugega kakor na lačna sosedna plemena, ki so nam v istini tuja tako po jeziku kakor po poreklu. Kakšen smisel ima to? Namesto da bi se združili v večjo enoto, ki bi se lahko v naši hudi borbi za obstanek merila z visoko nadmočjo naših brezobzirnih sosedov, pojavljajo se sredobežne sile, ki rahljajo našo skupnost vsak dan bolj.

Kaj hoče naš slovenski milijonec sam v nepreglednem morju evropskih narodov? Kapljica je, ki jo lahko vsak čas najmanjši val razblini, drobna smet je, ki jo lahko vsak trenutek odpiha najšibkejši vetrič. Računati moramo z dejstvom, da leži naša domovina na najvažnejšem križišču srednje Evrope. Pot, ki veže severno Evropo z južno, vodi preko srca Slovenije. Germanski sosed se je vedno predobro zavedal teh borih 100 kilometrov, ki ločijo germanski zid od sinjega Jadrana. Skušal je ta slovenski most za vsako ceno podreti. Ni se mu posrečilo. Popotnik, ki potuje iz Carigrada ob Črnem morju v zapadno Evropo in dalje k Atlantskemu oceanu mora zopet preko naše majhne domovine. Ležimo v središču križanja obeh najvažnejših cest, ki vežeata sever in jug ter zapad in vzhod. Zato je bila pri pohodih severnih plemen na jug in vzhodnih na zapad, vedno pomembna naša zemlja. Odtod izvira neutešljivi pohlep naših močnih sosedov po našem slovenskem kotu.

Premogji naši rojaki se tega ne zavedajo. V svoji slepoti ne vidijo nevarnosti, ki nam grozi z dneva v dan. Če je sploh kakšen narodski potreben pomoči, tedaj je v prvi vrsti to gotovo slovenski. Ogromnega pritiska s severa in zapada ne moremo sami vzdržati. Saj vidimo dan za dnem, kako naš narod na severu v Koroški in na zapadu v Primorju gineva vidoma pred našimi očmi. Kje drugje iskati pomoči, kakor pri naših krvnih sorodnikih na jugovzhodu? Toda ne samo mi, tudi oni se nahajajo v isti nevarnosti. Z notranje strani jih stremi uničiti mongolsko plemo Madžarov, z morske strani pa prežnanje nenasitni 2000letni romanski kulturo-nosec. Že je stegnil svoje tace na naše telo in tišči z vso silo in odporaostjo Primorje, Zadar in otok Lastovo. Da ne govorimo o njegovih aspiracijah v Albaniji. Vsa alban-ska meja je istovetna z italijansko. Odkar je po letu 1912 minila mohamedanska nevarnost, se zd, da so junaški Srbi izven nevarnosti. Toda nesrečna Makedonija! Za lastno zemljo se tepeta istokrvna naroda. Vbogi zapeljani Bolgari more lastne brate, da nasitijo žrela tujih kraljev.

Vidimo, da nobeno izmed jugoslovanskih plemen ni samostojno kot močnim sosedom. Edino v skupni Jugoslaviji postane vsako plemo zase močno. Samostojno pa ne predstavlja nobeno nič, najmanj pa mi Slovenci. Uspeh naše borbe zavijani le od našega razmerja do južnih bratov. Z njimi smo močni, brez njih smo ne samo šibki, temveč popoln nič.

Kaj se pravi izgubiti svobodo, to Vam lahko povedo še neodrešeni bratje. Teško, da jih boste razumeli, kajti kdor ni sam poskusil, mu ni mogoče dopovedati. V neodrešenih delih naše že itak neznatne domovine vidimo, kako gineva Slovenstvo. Še nikdar se ni dogodilo v kulturnem svetu, da bi kje hoteli tako temeljito izkoreniniti kak narod, kakor to dela Italija. Isto se dogaja na Koroškem, sicer v nekoliko milejši formi, toda po istem principu: iztrebiti slovenski življenjski do poslednje duše.

Uspeh in procvit Slovenstva je mogoč samo v močni Jugoslaviji. S smrtjo Jugoslavije, umre Slovenstvo. Tisoč petsto let so se naši očetje borili za svobodo. Zavedajmo se, da od vseh generacij od naselitve Jugoslov-anov do danes, je bila ravno naša generacija tista, ki ji je usoda naklonila, da je ugledala zarjo svobode. In uspeh te 1500letne krvave borbe naj mi brezsmiselno zapravimo? Slovenci, če enkrat zapravimo našo Jugoslavijo, vedite, da ni več povratka nazaj. Po-

slednji cilj naših očetov je bila svobodna Jugoslavija. Več kot svobodne Jugoslavije ne moremo doseči. Naša skrb velja sedaj samo njeni notranji ureditvi in odrešitvi še neosvobojenih rojakov. Če pustimo razpasti Jugoslavijo, tedaj smo podpisali smrtno obsodbo Slovenstvu. Slovenci ostanemo Slovenci samo v Jugoslaviji, samo v njenem toplem domu. Samo tako si bosta slovenski kmet in delavec lahko gospodarsko opomogla. Za nas je Indija-Koromandija ali deveta dežela samo močna, enotna in velika Jugoslavija. Jugoslovenstvo je za nas istovetno s Slovenstvom. Kdor je iskren, pošten in velik Jugoslovan, je najbolj iskren, najbolj pošten in največji Slovenec.

Kaj bi mi Slovenci predstavljali pred zunanjim svetom, če bi bili samostojni, kako bi se nas vpoštevalo pri rešitvah mednarodnih problemov? Z mirno vestjo lahko rečemo, da bi ne predstavljali nič, da bi se nas nikjer ne vpoštevalo. Ima torej smisel, da se borimo za svoje Slovenstvo, ki se ga prvič zaradi močnih sosedov ne bomo nikdar priborili in drugič, če bi se ga priborili, bi itak nič ne predstavljali? Edina pametna rešitev naše bodočnosti je, da se naše Slovenstvo zlije v enotno Jugoslovanstvo. Seveda se to ne more zgoditi čez noč. Prehod naj se vrši polagoma, nevidno, neopazno. Tega prehoda sedanja generacija ne bo doživela, pač pa naj v tem smislu deluje. Tako bomo mi, ki smo vzgojeni kot Slovenci, ostali Slovenci, naši potomci pa bodo nevede postali Jugoslavlani. Ne bo jim treba izgubiti nikake tradicije. Začne naj se pri najmlajših. Vsak učenec naj se nauči perfektno ekavščine. Ne zadostuje samo tistih par tedenskih ur. Vse nacionalne

Za zaščito vlagatelj

I. društvo za zaščito vlagatelj v Ljubljani, Resljeva c. 5) sporoča svojim članom sledeče:

Od vseh strani v državi in izven nje dobivamo prošnje za pojasnilo, kaj je posameznikom storiti, ki svojih vlog pri različnih denarnih zavodih ne morejo dvigniti. Na ta različna vprašanja odgovarjamo sledeče: V Dravski banovini, za katero območje je naše društvo bilo ustanovljeno, imamo začasno denarne zavode, ki so zaprosili za zakonsko zaščito po § 5. ozir. § 6. zakona o zaščiti kmeta, in denarne zavode, ki se zaenkrat še niso zatekli pod zaščito omenjenega zakona. Tako sta v Ljubljani podružnica Prve hrvatske štedionice in Ljubljanska kreditna banka pod zaščito § 5. Mestna hranilnica pa pod zaščito § 6. Prvi dve morata po zakonu svojim vlagateljem izplačevati obresti od vlog in od kapitala za kritje nujnih izdatkov za bolezni, davke itd., Mestna hranilnica Ljubljanska pa mora izplačevati vloge po določenih lestvici. Vsi ostali denarni zavodi, ki se niso zatekli pod zaščito zakona, bi torej morali poslovali vsak po svojem statutu, ne pa, da vsaki posluje, kakor hoče ozir. more. Vlagatelji, ki imajo svoje vloge pri nezaščitenih zavodih in kateri eventualnim željam vlagateljv nočejo ali ne morejo ugoditi, naj se pismeno obrnejo na kr. bansko upravo (oddelek za trgovino in industrijo) s prošnjo, da ona kot nadzorna oblast nad vsemi denarnimi zavodi v banovini uredi vprašanje izplačil, ne pa, da je to prepuščeno dobri volji posameznih denarnih zavodov, koliko in sploh kaj izplačujejo svojim vlagateljem. Ti nezaščiteni denarni zavodi omejujejo izplačila vlog, kakor se jim zdi. Tozadevno pa se mora napraviti red, da se bo vsaj vedelo, ali zavod noče izplačevati, ali pa ne more. Ta red pa mora in mora napraviti le kr. banska uprava. Sedanje stanje je za nadalje nevdružno! Ako je banska uprava sklicala anketo upnikov Zadržne banke

HITLERJANSKE ZASTAVICE NA LJUBLJANSKIH ULICAH

Dogodek, ki glasi dokaj neverjetno, se je odigral nedavno, sredi bele Ljubljane, ko so trije nemški popotniki, katerih v poletnih mesecih kar množično po naših krajih, pripotovali v Ljubljano na kolesih, na katerih so vihrale nemške državne in hitlerjanske zastavice. To predrzno izzivanje, bi trajalo nemoteno dalje, da ni posegla vmes odlična roka nacionalista, nekoga člana Narodne Odbrane, in zastavice odstranila. Čeprav presega že dogodek sam vse meje, moramo na žalost ugotoviti, da so se Ljubljancem zopet pokazali, kako hlapčevsko presoja take dogodke. — Mesto, da bi ogorčeno obsodili izzivanje tujece, so metali pikre opazke na člana Narodne Odbrane, ki je storil to nasilje. To, kar bi bila dolžnost vsakega posameznega Jugoslovana, je moral storiti, šele slučajno mimoidoča nacionalist, ki je za svoj nastop žel — psovke. Pri vsem tem pa je najbolj obžalovanja vredno to, da se je za zaščito, teh poblehvnih in mirnih študentov, ki potujejo leto in dan v učne svrhe, klicalo na pomoč policijo, ki je, seveda, napravila red... Napadeni so po zaslišanju na policiji nadaljevali svojo pot — brez zastavic.

PROSLAVA 25LETNICE SMRTI SEPTEMBERSKIH ŽRTEV LUNDRA IN ADAMIČA V LJUBLJANI

Oblastni odbor Narodne Odbrane v Ljubljani priredi s sodelovanjem vseh nacionalnih društev Proslavo 25letnice smrti september-skih žrtv Lundra in Adamiča dne 17. septembra 1933. Tozadevni sestanek vseh sodelujočih društev bo sklican v najkrajšem času.

IZ SARAJEVA

Kot vsa druga mesta v državi je tudi Sarajevo, kjer je bil junija 1914. leta dan prvi znak in poziv na veliko borbo za osvobodjenje slovanstva, počastilo spomin pok. Vekoslava Spiničiča. Spominsko svečanost je pri-

redmete, to je zemljepis Jugoslavije, zgodovino južnih Slovanov in njih književnost, naj bi se poučevalo v originalu. Tudi slovenska univerzitetna mladina naj v večjem številu poseba beograjsko in zagrebško univerzo, vsaj za par semestrov. Toliko glede solstva. V javnem življenju naj se pusti vtihotapljanje v naš jezik južne izraze. Vse javne ustanove, železnica, pošta, sodstvo, uprava naj ima enotno jugoslovansko terminologijo kakor vojaštvo. Čudno je, da se zakoni in uredbe sploh prevajajo. S tem se ne bo Slovenstvu vidno nič škodovalo, bo pa usmerjeno v enotno Jugoslovanstvo. Imamo tudi premalo gledaliških gostovanj iz ostalih jugoslovanskih gledališč. Vsa jugoslovanska narodna dela naj se izvajajo v originalu in ne v prevodih.

Marsikaterega Slovenca bo naše izvajanje morda neprijetno zadelo, mnogi bodo do-cela nasprotnega mišljenja. Toda če se ozremo na našo žalostno preteklost, moramo iz neizpodbitnih dejstev nujno sklepati, da je čisto Slovenstvo popolnoma napačna smer naše bodočnosti. S separacijo od naših južnih bratov, bodisi v jezikovnem bodisi v kulturnem smislu, bomo dosegli samo osamljenost in tako svoj sigurni pogin ne samo v jezikovnem oziru, temveč tudi na gospodarskem polju. Imejmo vedno pred očmi osamljenost naših neodrešenih Slovencev. Lahko trdimo, da smo na Primorskem jezikovno že popolnoma pri tleh. Sedanja mladina ne govori več književne slovensčine. Doma čuje le nekaj dialekt slovenskega jezika. Da smo tam doli tudi na gospodarskem polju že popolnoma uničeni, je davno znano. Isto se bo dogodilo z nami, če se ločimo od velike majke Jugoslavije.

(A. Kristan), ko je prišla v plačilne težkoče, bi bila nujno potrebna taka anketa pri sedanjem stanju denarnih zavodov, ko so vsi v plačilnih težkočah. Umestno bilo, da kr. banska uprava v najkrajšem času skliče anketo prizadetih faktorjev, to je denarnih zavodov in vlagateljv, da se najdejo pota za vzpostavitev vsaj deloma rednega poslovanja. Prvi pogoj je seveda vrnitev zaupanja javnosti v denarne zavode ozir. v reforme uprave, da se ugotovi, za kaj je javnost izgubila zaupanje v denarne zavode in njihovo upravo? Če bo javnost videla in vedela, da se nadzor-stvena oblast nad denarnimi zavodi v banovini briga in trudi za reorganizacijo našega denarstva, bo morebiti to vendar pričetek za zboljšanje teh desolatnih razmer. Kr. banski upravi in g. ministru za trgovino in industrijo je naše društvo predložilo tozadevno spomenico ter upa, da bo ta spomenica dobro podlaga za ureditev teh neurejenih razmer pri naših denarnih zavodih. Pri reševanju teh vprašanj pa se mora paziti, da se ne naredi usodna napaka, kakor se je naredila pri moratoriju za kmečke dolgove, ki je vse generaliziral, namesto da bi se porabljal za posamezne zadolžene kmetije. Vred tega ne dobi država davkov in denarni zavodi ne plačilo tudi od sicer solventnih strank. V tem oziru se bo morala napraviti remedura. V času potresa v Ljubljani so dobili hišni posestniki za obnovo in popravilo svojih od potresa poškodovanih hiš brezobrestno posojilo. Odplačilne olajšave pa so se dovolile le na posebno prošnjo vsakega posameznika. Tudi pri vprašanjih našega denarstva se ne more in ne sme preveč generalizirati. Nad tem bo v interesu svojih članov bdela tudi naše društvo.

Vlagateljv, tudi najmanjšim, ponovno kličemo: organizirajte se v svojem društvu, ker samo v močni organizaciji je Vaša samopomoč! Javite svoj pristop po dopisnici!

redilo mlado ali zelo agilno primorsko emigrantsko društvo »Gortan — Bazovica« s sodelovanjem Sokola, Narodne odbrane in drugih narodnih društev. Komemoracija se je vršila 9. julija v veliki dvorani kina »Imperial«, ki je bila okrašena z zastavami; na odru je stala velika slika Julijske Kraljine z imeni mučnikov ter v črtno zavita slika pokojnega Spiničiča. G. F. Benčič, predsednik emigrantskega društva, je predložil v svojem temperamentnem govoru, ki je bil večkrat prekinjen z aplavzom in odobravanjem, veličino, življenjsko pot in borbo neumnega pokojnika. G. J. Trišić je v imenu Sokola govoril o Spiničiču-Sokolu in na koncu prečital njegov narodni testament, katerega je Spiničič napisal v odgovor na sramotno škofovsko poslanico. V imenu Narodne odbrane in Jadranske straže je govoril pisatelj g. E. Petrovič. Njegov govor, poln bolečine, vere in optimizma, je bil pesem naši zasluženi zemlji in v verige okovanemu morju. Po dveh uspešnih deklamacijah in živi sliki, katero je sestavilo članstvo Sokola, je bila svečanost zaključena. Sodelovala je godba Sokola iz Sarajeva.

Društvo »Gortan — Bazovica« je s to prirreditvijo, ki je uspela v vsakem pogledu, zopet dokazalo, da je, četudi mlado, vendar sposobno in ima voljo doseči cilj, katerega si je postavilo. V celi Bosni in Hercegovini je ono edino društvo te vrste ter ga čaka še veliko naporenega dela in borbe.

Vlado K—a.

Streliška družina Preserje pri Ljubljani svečano otvarja v nedeljo, dne 20. avgusta t. l. ob 15. uri, svoje streliške. Da se nudi posetnikom čim več zabave in razvedrila jamči pester in vestno sestavljen program. Ker je streliške v neposredni bližini postaje, je omogočen posebno zunanjim gostom poset. Ker je Preserje že po svoji leži priljubljena izletniška točka, pridite v čim večjem številu. Pri svečanosti sodeluje godba na pihala.

Z obhodov

Jesenice

Prejeli smo in objavljamo:

V smislu določb zakona o tisku prosim, da objavite na notico, objavljeno v Vašem listu št. 29 z dne 22. julija 1933 na 3. strani pod naslovom »Jesenice. Dimnikarska zadeva«, na istem mestu naslednji popravek: Ni res, da sem hodil okrog hišnih posestnikov in pobiral podpise za pridobitev koncesije, temveč je res, da mi je koncesijo za dimnikarsko obrt podelilo sresko načelstvo na mojo vloženo prošnjo.

Ni res, da hočem diktirati hišnim posestnikom in najemnikom ometanje, res pa je, da sem po zakonitih predpisih Pravilnika z dne 9. nov. 1932, Službeni list št. 91 z dne 16. nov. 1932, dolžan, izvrševati dimnikarsko delo v rokih, določenih s tem Pravilnikom, ter da sem za to delo po zakonu odgovoren.

Ni res, da zahtevam od strank plačilo tudi za neizvršeno delo in da mi tedaj ni mar toliko za ometanje, kolikor za denar, res pa je, da plačila ne zahtevam, če dela ne izvršim in da sem mnogim siromašnim strankam ometal pod tarifo, ali celo brezplačno.

Gg. posestnikom, ki so to notico poslali v list, pa sporočam, da se bom ravnal vedno strogo po predpisih Pravilnika; vsakogar, ki bo zabil ometanje bom moral naznaniti esrešemu načelstvu zaradi uvedbe kazenskega postopanja, ravno tako pa naj oni mene naznanijo, ako bom kršil Pravilnik jaz.

Jesenice, dne 26. julija 1933.

Z odličnim spoštovanjem

Sohest Leopold, dimnikarski mojster.

Pripomnimo, da bo imel besedo še naš dopisnik.

Bohinjska Bistrica

Sokolsko društvo Boh. Bistrica razvije v nedeljo, dne 6. avgusta ob 11. uri na letnem telovadišču društveni prapor, ki mu iz prijaznosti in naklonjenosti do društva ter simpatije do Sokolstva kumujeta visokorodna člana našega vzvišenega kraljevskega doma, Nj. Vis. knez Pavel in Nj. Vis. knežinja Olga.

Sporod naše izredne in svečane prireditve je sledeč: Na predvečer, t. j. dne 5. avgusta, bakičada in podoknica visokima kumoma pred vilo Nj. Visočanstev ob Boh. jezeru; dne 6. avgusta: ob 8.14 uri sprejem gostov na kolodvoru, ob 9. uri skušnje, med skušnjami poklonitev pokojnemu bratu Maleju, ob 11. uri slavnostno razvitje prapora na letnem telovadišču ter zabijanje spominskih žebeljev. — Po razvitju prapora povorka. Ob 15. uri telovadni nastop vseh oddelkov, nato nastop 1. planinskega pešpolka. Po končanem sporodu v Sokolskem domu narodna veselica s sodelovanjem sokolske godbe z Jesenic. V slučaju slabega vremena se prireditve preloži na nedeljo 13. avgusta. Četrtninska vožnja zaprosena; obvestilo o tozadrevni rešitvi bo priobčeno v dnevnem časopisu. V svrhu čim svečanejšje naše prireditve se naprošajo vse bratske edinice, da pošljejo na našo izredno prošnjo čim več članstva v krogih ter telovadev in praporov. K obilni udeležbi se vabijo dalje vsi ostali prijatelji Sokolstva in oboževalci Bohinja. Naj postane 6. avgust manifestacija sokolske ideje v romantičnem bohinjskem kotu! — Zdravo!

Še o naših gospodarstvih neprilikah

(Nadaljevanje in konec.)

Drugo, nič manj važno je vprašanje naših javnih dajatev. Davščine in raznovrstne dajatve se ne manjšajo v razmerju z zmanjšano proizvodnjo, tako da je odstotek za javne dajatve, danes v razmerju z onim v časih dobrih gospodarskih prilik, silno visok in nesorazmeren s produkcijo, ter grozi uničiti kapital, ki ga davščine ne smejo načeti. Pri odmeri davščin mora vladati princip, da se z davščino obremeni le čisti dohodek, t. j. novi prirastek kapitala, ne pa kapital sam, ker bi sicer davčna oblast izpodkopala s tem temelje davčne zmoglosti naroda; bi zaustavila naraščanje narodnega blagostanja in bi izčrpala izvor privatnega in s tem tudi javnega bogastva.

Tretji problem, ki mu moramo posvetiti tudi zadostno pažnjo, je vprašanje naših dvojnih zaslužkarjev. V času, ko velike množice ljudstva nimajo možnosti zaslužka in zaposlitve, ne sme biti v dobro urejeni državi nihče enega državljan; ki ima dvojno, trojno ali celo večkratno dohodek. Izgovori na posebne zmoglosti posameznikov in na kvalificirane moči itd., danes ne smejo več obstajati. Vendar pa imamo pri nas še nekaj takih primerov.

Rešiti je treba tudi vprašanje zaposlenja poročenih žen, katerih močje imajo redne in stalne dohodke, neglede na to, če izvršajo ti dohodki od samostojnih poklicev ali iz razmerja državnega ali privatnega uslužbenja. Kakor že višje omenjeno, hira naša trgovina, naša obrt in industrija in je zato potrebno, da se odpravi nepotrebno konkurenco, ki jo izvajajo v trgovini, obrti ali industriji zakonci, katerih eden ali drugi ima poleg tega še posstranske dohodke (službo ali drugo trgovino itd.), ter tako odjedajo kruh drugim.

V zvezi s tem vprašanjem tvori posebno poglavje, vprašanje naših zaposlenih vpokojencev. Raztolmačiti si moramo bistvo vpokojenca, ki je član človeške družbe, ki ji je dal

Brezovica

V eni zadnjih števil »Pohoda« sem čital dopis iz Brezovice-Log-Dravomer, v katerem dopisnik opisuje pokret Streljačke družine v omenjenih občinah, odnosno vaseh. Iz tega dopisa je razvidno, da je včlanjenih v Streljački družini Log-Dravomer 40 članov in pa, da so, kar je glavno, postali vsi zavedni Jugoslovani. Glede števila članstva ima dopisnik najbrž prav, kar se pa tiče nacionalne zavednosti istih (ne vseh) je pa prav gotovo v zmoti. Po mojem mnenju ni zaveden nacionalist oni, ki omalovažuje in prezira Sokolstvo ter simpatizira s tako zvanimi slovenoborci. Vsak član Streljačke družine (če je nacionalist) mora vedeti, da je Sokol ne samo telovadna, pač pa tudi strogo nacionalna idejna organizacija. Vprašanje je, kaj taki ljudje, ki so vse prej kot nacionalisti, iščejo pri Streljački družini. Ali jo smatrajo samo za nekako sportno organizacijo ali pa zasledujejo kak drug cilj, ki pa prav gotovo ni v skladu s njenimi načeli. Organizacija (ki je nacionalna) mora posvečati več pažnje na to, ter izbaciti vse, kar ni zdravega. Sele to bo privabilo člane-nacionaliste.

Novo mesto

Novomeški tujski promet v praksi in teoriji. Na novomeški postaji državne železnice se od 5. ure popoldne dalje ne dobi pitne vode. — Brez komentarja! Pika!

Celje

FRECHHEIT ÜBER ALLES...

Cuden ptič je trgovec z lesom Tullio, italijanski državljani, doma iz Pule. Leti in leta že živi v Celju, kjer mu očitno gre tako dobro, da se je prevzel. V torek zvečer je bil tako dobre volje, da je svoje okno v Jadransko-podunavski banki na stečaj odprl in strmečemu svetu dal po radiu čuti »Deutschland über alles«. — V Celju smo že tako daleč prišli, da se nazadnje morda vendar le vzdramijo tudi — oblasti.

HEIL HITLER!

Celo v kavarni »Evropic« so že začeli. Mladi sin trgovca Königa dviga svojo fašistovski roko in pozdravlja svoje znanke demonstrativno s »Heil Hitler!« — Ne bo dolgo, pa bomo Slovenci v defenzivi pred nemškimi pritiskom.

Šoštani

»Bič« je res zadel v živo, to priča bojazen, s katero pričakujejo grešniki nove številke »Pohoda«. Seveda bi nam bilo ljubše resno poboljšanje, ker bi ne bilo nezavednežev in bi ne bilo treba rabiti »bič«. Toda so zadeve, radi katerih se moramo kljub najbolj volji zopet oglasiti in topot z velikim upanjem; da bodo narodna društva naše nasvete upoštevala in da se ne zgodi ko takrat, ko se je ustanovil krajevni odbor NO, ker so ga v sili gospoda potrebovali, nato pa, kot za naše kraje nepotrebne, zopet zavrgli. Ne mislimo tudi onih gospodov, ki ob vsaki priliki povedo število društev, katerih člani so, temveč ljudi, ki imajo voljo delati in stojijo ob strani naš, ker ne vidijo v današnjem delu nikakih uspehov, ali pa so od častihlepnih gospodov odvrinjeni. Pri tem zopet niso mišljeni uspehi glasom predloženih statistik, kar mi lahko črno na belem, go-

spoda, ki ob gotovih prilikah predstavljajo narodna društva, dokažemo. Poživili bi NO, ustanovili Narodno socialno zvezo in skušali pridobiti ljudi, ki so zmožni in voljni delati za kulturno povzdigo našega delavstva, ki predstavljajo v našem mestu večino in ga baš v narodnih društvih zamažujemo, kakor tudi med okolici. Onim, ki bi zopet trdili, da smo malenkostni, naj zadostuje, da je takih delavcev in okoličanov okrog 3000 in razen par ljudi, ki se z njimi trudijo, se zanje nihče ne zmeni. Vseh uspehov bo najbolj vesel. Bič II.

NEPOTREBNA VNEMA

Naš gospod župnik je za blagor duše zelo vnet; včasih pa stori še tudi kaj nad navadno potrebo svojega nedeljskega opravka. Tako si je v nedeljo privoščil prireditve strelske družine in požarne brambe. Točil je bridke solze, ker je obubožano ljudstvo toliko zapravilo na plesu pri teh prireditvah. Koliko bolje bi bilo, da bi si bil vsak prištel denar za zbor v Ljubljani ob priložnosti biserne maše gospoda knezoškofa Jegliča. Res je, da bo za Ljubljano treba kod in kam več denarja, zato bo pa vse na Orlovskem stadionu! Za Ljubljano je že zato treba nekaj agitacije s prižnice, ker bi en sam rimski romar iz fare, dasi zgledno katoliški in čednosten mož, premalo zalegal za grehe narodnih in gospodu župniku nepokornih organizacij.

Velenje

RAZŠIRJENJE ELEKTRIČNE CENTRALE

Zgradba že obstoječe električne centrale v Velenju s prvotnimi 2500 HP, ki je zavzemala 1200 m² zazidane površine, je bila v zadnjih dveh letih razširjena na ca. 4500 m². To razširjenje je imelo namen, da se izvede program povečanja centrale najprej z novo turbino z 8000 HP in dvema novima velikima kotloma, zgradba pa je pripravljena tudi že za nadaljnje povečanje z novim tuboagregatom s 15.000 HP, s čimer bo postala kalorična centrala, najjačji in najmodernejši center električne energije, služec kot baza obširno zasnovanemu elektrifikacijskemu programu Dravske banovine.

Za prvo etapo razširjenja prispelo je v zadnjih mesecih 130 vagonov strojev in električnega materiala iz Nemčije, izbranega od renomirane tvrdke Brown-Boveri in drugih svetovnih tvrdk, kar že samo po sebi jamči, da se izgradi kalorična centrala, opremljena z najmodernejšimi tehničnimi in varnostnimi pridobitvami, po najmodernejših principih. Vse ta materiala je že deponiran v Velenju in se z vso vmeno deluje sedaj za odobrenje kreditov, potrebnih za montažo, dopolnilne nabave in manjša gradbena dela.

Dne 9. t. m. si je neumorni g. ban dr. Marušič, dasi je tega dne prisostvoval že trem pomembnim nacionalnim svečanostim, v družbi direktorja rudnika g. ing. Čučeka na licu mesta ogledal ogromne množice pripravljene materiala in tudi, svojestransko objubil vso pomoč za izdejstovanje potrebnih kreditov, kar je napravilo na tukajšnje delavce, a v skrajni bedi se nahajajoče rudarje najbolj vtiis in jih navdalo z nado obetajoče se boljše zaposlitve.

Nacionalisti v Velenju, Šoštanju in v Slovenjgradu pa so te dni poslali vsem merodajnim činiteljem tehtno utemeljene predstave s sledečo

resolucijo:

Na sestanku nacionalistov v Velenju številno zbrani zborovalci, tako iz pridobitnih, kakor tudi iz uradniških, obrtnih in delavskih slojev, so po podanih referatih ugotovili

praviti sam. Naravno je, če se delo izvrši hitreje, se lahko brez škode skroji delovni urnik; zlasti ker bo s tem podana možnost zaposlitve drugih sedaj nezaposlenih moči. To pa bo imelo uspeh le tedaj, da se prepove vsako nadurno delo, če je trajne narave in torej zahteva nastavitve novih moči. Le v slučajih, da je nadurno delo kratkega in prehodnega pomena, ali pa če se tehnično izvežbanih moči ne dobi — naj bi se tako nadurno delo dovolilo. Z isto uredbo bi se moralo spopolniti tudi vprašanje zaposlenja inozemskih moči, v kolikor so dosedajni predpisi potrebni izboljšanja. Kjer dopušča narava obrata, bi se moralo prepovedati vsako delo ob nedeljah in zapovedanih praznikih.

Ker so današnje gospodarske prilike takšne, da na kako skorajšnje zboljšanje ni misliti, je potrebno, da človeška družba vodi račun in evidenco tudi nad svojim prirastkom. Zlastno je dejstvo, da so cele matere in žene pokrenile vprašanje narodove razmnožitve in so, z ozirom na sedanje prekarne izgleda za bodočnost naše mladine, zavzele današnjemu nekontroliranemu razmnoževanju — odklonilo stališče. Potrebno je torej, da se opusti brezglavo in brezumno propagando za razmnoževanje, če niso gospodarske prilike take, da omogočajo razvoj in napredek našemu podmladku.

Slednjič moramo posvetiti naše razmišljanje tudi vprašanju štednje. Bistvo štednje je v odgovornosti zadostitve gotovih sedanjih manj nučnih potreb na poznejši čas. Človek je v skrbi za bodočnost — od vedno misli v dobrih časih na dni delavcezmoglosti. To leži v bistvu stvarstva, kar lahko opazujemo že v naravi, v rastlinstvu in živalstvu. Ali človek, kot umno bitje, si zamore urediti tudi vprašanje na drugi način, t. j. z zavarovanjem za slučaj bolezni, delavcezmoglosti in smrti. Tako nastane novo, sicer manj nužno vprašanje, ki pa mu moramo kljub temu posvetiti zadostno zanimanje, t. j. vprašanje splošnega, obveznega zavarovanja za vse višje navedene slučaje.

Glede štednje je pripomniti, da je prekomerna in nepravilna štednja škodljiva, ki ne koristi ne posamezniku, ne celokupnosti. Clo-

vili skrajno nujnost potrebe sanacije izredno težkih razmer, v katerih se nahaja delavstvo državnega rudnika Velenje in nujne potrebe takojšnjega početka montaže strojev, dobavljenih za povečanje električne centrale, ki predstavlja edino odpomoc za odpravo postojajočega stanja.

Tej resoluciji se pridružujejo tudi ostali kraji na teritoriju Slovenjgraškega sreza, ker so vsi ti kraji živo zainteresirani na ustitviti projektirane električne centrale, kakor tudi v splošnem za nadaljnje normalno vzdrževanje obratovanja državnega rudnika Velenje.

Upamo, da bo ta resolucija, podkrepjena po osebni intervenciji naših gg. poslancev, našla pri vladi popolno razumevanje in da se bo z ugoditvijo prošnjam našega obmejnega sreza ustvarila delavskemu sloju možnost zaslužka in istemu pripomoglo do eksistenčnega minima, ker je beda in odpomoc skrajno nujna, a isto tukajšnje delavstvo s priznano lojalnostjo, iskreno vdanostjo in ljubeznijo do rodne grude in domovine tudi v polni meri zasluži.

Konjice

Vzledno gospodarstvo v Kmetijski podružnici. Bivše načelstvo podružnice Kmetijske družbe v Konjicah je naročilo pri centrali v Ljubljani v letih 1929. do 1932. razno umetno gnojilo in gajico za komisijsko prodajo članom podružnice. Ker načelstvo kljub ponovnim urognam od strani centrale ni skrbelo za poravnavo dolga za poslano blago, se je pojavil pri centralnem vodstvu sum, da se ni pravilno postopalo in je vodstvo odredilo revizijo poslovanja bivšega načelstva, v katerem so se nahajali sami pristihi bivše SLS, na čelu njim arhidjkon Tovornik Franc kot načelnik. Pri reviziji meseca maja t. l. se je ugotovilo, da znaša dolg bivše podružnice Din 33.204,20, obenem pa se je tudi dognalo, da ni v zalogi nikakega blaga več, v blagajni pa je bilo samo Din 2,35, kateri znesek je načelnik Tovornik Franc izročil pri predaji časasnemu upravitelju podružnice v Konjicah. Ko sta odposlanec centrale in časasni upravitelj zahtevala od bivšega načelnika arhidjakona Tovornika Franceta po končani reviziji pojasnilo, kje se nahaja denar za prodano blago, ozir. kje se nahaja zaupano komisijsko blago, je Tovornik Franc odklonil vsako pojasnilo in tudi vsako plačilo. V sled tega je bilo centralno vodstvo prisiljeno izročiti zadevo sodišču in je vložilo začetkom julija tega leta pri državnem tožilstvu v Celju zoper člane načelstva: Tovornik Franceta, arhidjakona v Konjicah, Strmšek Franceta, pos. na Bregu, Štefana Pavliča, pos. v Dobernežu, Kumra Karla, vpok. župnika v Konjicah, Ivana Selaha, pos. na Dobravi in Kuk Ignacija, pos. v Zg. Pristavi kazensko ovadbo radi suma poverbe. Pričakuje, da bodo prizadeti pred sodiščem točno pojasnili zadevo in bomo vestno poročali tudi v našem listu potek zadeve, da ne bomo delali nikake krivice prizadetim. Na nikak način pa ne sme Kmetijska družba utrpeti vsled takega gospodarstva kakršnokoli škodo.

Občinski upravi Konjice priporočamo, da obrača malo večjo pozornost ulici, ki vodi mimo tako zvanega škeklja. Promet v tej ulici je postal v zadnjem času izredno živahen, zlasti hodijo tod mimo nekateri gospodje na avtobus Maribor—Celje s težko prtljago, ulica pa je v precej deželatnem stanju. Na vsak način je pa nujno potrebna v tej ulici luč, ker je tudi ponoči promet zelo živahen.

več živi in dela zato, da zadosti vsem svojim koristnim zahtevam in potrebam (to velja še posebno tudi za javne ustanove z državo na čelu), ker ima od tega največje koristi i sam i skupnost. Zasičenje vseh koristnih potreb ne pomeni razpisnosti, ampak najboljše in najbolj ekonomično izražbo vseh dobrin. Danes temu ni tako. V nekem neopravičljivem strahu za prihodnost štedijo oz. boljše rešeno — skoparijo danes ljudje, ki jim tega ni treba in se odpovedo celo najnujnejšim stvarim, kar v znatni meri postruje krizo in zastoj proizvodnje. Zlasti je taka štednja še škodljiva, ko se prihranki skrivajo doma in so s tem odtegnjeni produktivni naložbi.

Štednja je tedaj umestna in koristna šele, ko so zadostne vse koristne potrebe človeka in se prihranki nalagajo tako, da pridejo zopet v produktiven obtok.

Naše javne ustanove pa naj štedijo s tem, da ukinejo vse nepotrebne in nezadostno koristne naprave, kakor jih je pri nas še dovolj, ne pa s tem, da nižajo plače svojemu nižjemu uslužbenstvu. Če se znižanje plač nastavljenem pokaže za potrebno, se mora to znižanje izvesti z ozirom na relativno, ne pa na absolutno vrednost odbitka, t. j. odstotek znižanja mora biti pri večjih plačah višji, pri manjših plačah nižji, ne pa enak za vse plače. Razen tega je treba določiti gotov eksistenčni minimum, ki ga znižanje ne sme okrniti.

K zaključku naj bo še pripomnjeno, da zamoremo pričakovati kako izboljšanje sedanjih gospodarskih prilik — le, če bodo na delu vse sile naroda, zlasti pa naše oblasti in oni ljudje, ki jih je ljudstvo izbralo in poslalo, da zastopajo njegove koristi, to so naši poslanci. Merodajni faktorji morajo z vso resnostjo obravnavati vsa važna in nujna vprašanja, ki imajo za gospodarski položaj dežele važnost, ter morajo vzeti v pretes vse dobre predloge, ki prihajajo iz naroda in javnosti, kakor smo v zadnjem času imeli priliko čitati jih mnogo v našem dnevnem časopisu in drugem tisku, ker če bo ostalo vse prizadevanje javnosti, le »glas vpijočega v pušavici«, lahko čakamo na izboljšanje razmer še deset in desetletja, ali pa bo moral narod urediti stvar sam kakor treba.

Dr. F. G.

Tukajšnji arhidijakon Tovornik Franc je razposlal začetkom julija na vse cerkve konjiške dekanije nekaj pastirski list vernikov konjiške dekanije, ki so ga duhovniki v cerkvah prečitali v nedeljo 9. julija t. l. Vsebina tega lista nas sicer prav malo zanima, ker se tiče Tovornikove osebe same, smo pa odločno mnenja, da hiša božja ni primeren kraj za razlaganje osebnih zadev, ker ima hiša božja služiti občestvu vernikov. Če pa se že razmotirajo v cerkvah osebne zadeve, potem bi pač priporočali gospodu arhidijakonu, da bi pojasnil in upravičil pred verniki svoje neprimerno postopanje z državnim uslužbencem ob priliki rubežni v župnišću, radi katerega postopanja je bil gospod arhidijakon tudi obsojen. In to pred sodiščem dokazano dejanje zasmehovanja javnega uslužbenca gotovo ni v čast duhovniku in v skladu s Kristusovim naukom. G. Kumru Karlu, vpok. župniku v Konjicah, pa priporočamo, da vendar pojasni vernikom ono drago vožnjo po železnici iz Loč v Konjice, o kateri zadevi smo itak pisali tudi že v našem listu.

Trezna in razveseljava izjava nekega duhovnika. Imeli smo te dni priliko v večji družbi nacionalistov slišati nekega duhovnika iz konjiške dekanije, ki je ostro obsojal vmešavanje cerkvenih krogov v politiko in sploh v javne zadeve. Obsodil je tudi najstrožje oni znani dogodek tukajšnjega arhidijakona Tovornika Franceta z ubogim držav-

nim uslužbencem ob priliki rubežni v župnišću. Mi smo te izjave izredno veseli in pričakujemo, da bo ta naš prijatelj svoje stališče obrazložil tudi na primernem mestu.

Čakovec

V Čakovcu se nahaja trgovina »Medjimurski magazin«. Lastnik je neki Bela Kelemen. Že ime pove, da njegova prvotna domovina ni daleč od Čakovca. Pokoljenja je pa judovskega. Nam ni na vse zadnje mar, kaj je on, ampak to nas zanima, kakšen je. Madžarski in nemški jezik mu je najljubši, kar se vidi iz tega, da pozdravlja in nagovarja vsakega odjemalca v madžarsčini ali nemščini, ker jezika našega ljudstva, od katerega živi že dolgo vrsto let, sploh ne zna. Naši ljudje so za njega »bűdös Horvath«. G. Bela Kelemen! Mi nacionalisti Vas opozarjamo, da v bodoče naše jugoslovansko ljudstvo niti Vi, niti Vaši pomočniki v Vašem »magazinu« ne izzivate z madžarsčino ali nemščino. Naučite se jezika ljudstva, katerega kruh jeste, drugače bomo mi poskrbeli za to. Če Vam ni prav, se lahko za vedno potrudite čez letinjski most, saj ni daleč. Take drznosti, kakršne si Vi dovolite, pa mi nacionalisti, ki nas je v Medjimurju dosti, ne bomo trpeli. — Zaenkrat si zapomnimo samo Vas, drugi pridejo na vrsto tudi drugi, ki jim je vse več, kakor Jugoslavija.

Sladkorni kartel in država

Splošno je znano, da je glavni smoter kartelov razdelitev produkcijskih območij in odstranitev medsebojne konkurence podjetij in tovarov, članice istega kartela; eno najučinkovitejših sredstev, katerega se poslužuje kartel, pa je vpostavitve enotnih cen za vsa kartelizirana podjetja, nahajajoča se v isti državi.

Ne bom zanikal važnosti kartelov za narodno gospodarstvo in posebno za kartelizirana privatna podjetja z majhnim obratnim in likvidnim kapitalom, to je z majhno produktivno močjo.

V dobi neobstoja kartela se stekajo na trg isti pridelki različne proizvodnje, razne kakovosti ter, kar je v tem slučaju najvažnejše, različnih cen. Kateri pridelki gredo največ v promet in katere pridelke kupujejo naši nižji sloji, posebno pa naše izžrpano delavstvo in kmetško ljudstvo? Ali morda pridelke, ki v vsakem oziru odgovarjajo principom boljše proizvodnje? To ni tako! Kupuje se, kar je ceno in to, kar odgovarja slabim gmotnim razmeram odjemalcev in čisto tudi ne zdravstvenim predpisom nadzornih oblasti. Toda ni kakovost odločujoči faktor na trgu v današnjih razmerah, temveč cena. Znan je pregovor: »Malo denarja, slabo blago!« In zmagovalec v tej borbi cen ostane ono podjetje, ki razpolaga z velikim kapitalom, denarnim, posebno pa tehničnim, čigar produktivni stroški so nizki in ki lahko tako eliminira konkurenco ostalih podjetij z visokimi produktivnimi stroški.

V tej borbi podlegla podjetja so primorana skriti svoj obrat, da si zagotovijo možnost obstoja ali ga celo ukiniti in vreči na cesto stotine delavcev, ki tako še poostrijo obupno stanje socialnih razmer med brezposelnim proletarijatom. Ako pa hočejo neokrnjeno nadaljevati tekmovalnost z močnejšim konkurentom, pa se morajo pojaviti na trgu z izdelki, ki so v njihovih razmerah majhnih nabavnih stroškov in tako tudi slabe kakovosti. Ta pojav ni brez posledic in poveča zmedo v politiki cen.

S sedanjo krizo je slična konkurenca brez dvoma katastrofalna. Podjetja se med seboj uničujejo in s propadajo raznih industrij je posebno hudo prizadet delavski razred.

Pozdraviti je torej treba pojav kartelov, ki v dobi nadprodukcije omejuje proizvodnjo v meji realnih potreb in za gotovo dobo let zagotove sporazumno politiko cen karteliziranih industrij in ker s tem delavcem, zaposlenim v teh podjetjih, vsaj nekoliko zviša nizki življenjski standard s tem, da se jim v tem premirju zagotovi gotov zaslužek za nedogleden čas.

Vprašamo se, če so zgoraj navedeni razlogi vedno »factor movens« pri konstituiranju kartelov? Žalibog ne! Pošteni nazor, ki so vzrok nastajanju kartelov, se izrabljajo danes brezobzirno, nemoralno. Glavni cilj kartelov je, zagotovitev čim mastnejše dohodke na račun nižjih in srednjih slojev. Da pri tem ni prizadeta samo masa konzumentov, da pri tem trpi tudi naše narodno gospodarstvo, to nič ne de.

Vamp oligarhično organizirane kapitalistične družbe se redi, torej kaj drugega naj ji bo mar?

Da preidem na konkretno stran svojih izvajanj, bom navedel nekaj številčkov o našem sladkornem kartelu, katerim gre popolna verodostojnost in ki jim ni nihče ugovarjal, ko so bile iznešene v javnost od svetovnega trgovskega lista »Kompas«, pri nas pa od raznih dnevnih časopisov.

Privatna tvornica sladkorja v Vel. Bečkerek je n. pr. v letu 1922/23. razdelila dividende Din 15— na Din 150— nominalne, to je 10%. Te dividende so se vsako leto stopnjevale in dosegle v l. 1929/30. 53%, to je Din 80— na delnico. Letos pa bo tovarna v Vel. Bečkereku izplačala svojim delničarjem, ki so večinoma inozemci, 33%, to je okroglo Din 50— dividende. V zadnjih šestih letih je zgoraj imenovana tvornica izplačala svojim delničarjem 1008 milijonov dinarjev, torej skoraj trikrat toliko kot znaš njena valorizirana glavica (36 milj. dinar-

jev). Po tem zgledu se vrstijo dobički ostalih zasebnih in državnih karteliziranih podjetij; n. pr. državna tvornica sladkorja izkazuje v letu 1932. 14 milijonov dinarjev čistega dobička, torej več kot 50%.

Ali niso ti prekomerni dobički delničarjev škandalozni?

Ali ne more država s svojo nadzorno oblastjo poseči vmes ter postaviti svoj veto? Korist države in narodnega gospodarstva pred vsem in zoper vse! To naj bo geslo vseh naših državljanov in videli bomo, da bodo magnati previdejne postopali, če se bo država malo več zanimala za njihove zakulisne spletke. Saj ima vendar tudi država svojo tvornico sladkorja včlanjeno v kartelu, ali ni mogoče, da tem potom uveljavi svoje legitimne zahteve in upravičene pomisleke proti prekomernim dobičkom? Saj je znano, da ogromni čisti dobički sladkornih tovarov ne gredo v fond za izboljšanje proizvodov ali za povečanje glavnice, temveč da gredo v inozemstvo...

In če bi ta način postopanja postal le glas vpjoke v pušavi kartelistov, naj država preseka ta gordijski vozle nemoralne in korupcije: in to s pravico, ki ji gre že s prirodno etičnih načel družabnega reda ter kot sinteze narodove volje, v tem slučaju konzumenta.

Poleg ostalih ukrepov pa naj država sama najprej izstopi iz kartela. V svojih lastnih podjetjih naj omeji zaslužke delničarjev ter tako sorazmerno vpliva na znižanje cen sladkorja. Padcu cen bo sledil porast konzuma. To je gospodarski zakon, ki se vedno pojavi pri spremembi enega zgoraj navedenih faktorjev. Zvišanemu konzumu pa bo sledil povečan dobiček tvornice, večja zaposlitev delavcev. Tudi kmetkemu stanu bi bilo tako veliko pomagano, ker bi sam v svojem lastnem interesu razširil kulturo sladkorne pese. Povsod, posebno pa pri nas v Sloveniji, je ob zvišanju cen sladkorja in 1/3 padcu njegovega konzuma padla globoko pod normalni nivo kultura pese.

Toda drugi upoštevanja vredni vzrok dviganju cen sladkorja je v nerazumljivi tarifni politiki narodnih predstavnikov. Čemu visoke državne tarife na sladkor (50% prodajne cene), ko pa z uvedbo teh država nima nikakih večjih dohodkov. Konzum pada, državni dohodki pa ostanejo isti in tako je vsaj budžetskimi zahtevam zadoščeno. Toda to ni narodno gospodarstvo, to je le mini-strsko gospodarstvo. Zakaj se pri zvišanju tarif ne upoštevajo tudi zahteve narodnega blaga? Saj je mogoče zadovoljiti oba zainteresirana elementa, t. j. državno in narodno gospodarstvo. Dejstvo je, da smoteno ravnanje z davčnim aparatom in ob enem reguliranje dobičkov in proizvodnih cen zasebnih in tudi državnih podjetij bi blagodejno vplivala ne samo na znižanje cen in porast konzuma, temveč tudi na državno blagajno, kar je v tem slučaju važen moment.

Sladkor ni luksus, da bi bilo treba tako visoko obdavčiti. Sladkor je važno hranilo, potrebno predvsem naši mladini, hrbtenici države in njenim bodočim borem. Šele sedaj je sladkor postal luksus za našega kmeta in delavca, ko so njegove cene tako astronomično porastle. Morda pa gospodje odgovorni činitelji v svoji skromnosti sploh ne uporabljajo sladkorja, ker je luksus in ga nadomeščajo s saharinom, kot se dogaja pri nas posebno na deželi in se tako podpira nemško in italijansko industrijo saharina ter se tako daje novega poguma tihotapcem.

Cene sladkorja se namera zvišati za 50 para pri kilogramu, v doglednem času pa celo za 2 Din, tako da ga bomo plačevali po 19 Din kg, dočim stane v Čehoslovaški in Avstriji le ca. 8 Din kg.

Izhod iz današnje krize bomo našli ne s politično finančnimi pustolovčinami, ampak edino s praktičnimi ukrepi, čeprav še tako majhnimi. Le tako se bo polagoma vrnilo ono medsebojno zaupanje, ki je glavni činitelj vsega socialnega reda in čigar pomanjkanje je dalo edini povod današnjim težavam. Jež Janko.

Doline smrti in TPD.

Zagorje, Trbovlje, Hrastnik pomenijo danes izkopan grob za našega rudarja.

Beda, nepopisno gorje morijo ljudi. Obupni klici se razlegajo preko bogate oblozene mize mogočnikov TPD, ki pa nimajo niti toliko usmiljenja, da bi dali bednim vsaj drobtin, da bi si potolžili najhujši glad.

Toda krik obupanih je tako silen, da se čuje preko vse Jugoslavije. Povsod se zbirajo revni, da po svojih močeh pomagajo tem najbednejšim. Razumejo množice obup in bedo rudarja, nočejo jo pa razumeti oni, ki bi lahko s potezo naredili kraj temu stanju.

Koliko akcij je uvedenih, da se pomaga tem trpinom, koliko pridnih rok in glav je pri delu, ki skušajo na vse načine pomagati. Ali vse to ne pomeni nič, ali prav malo v tem morju bede. Danes je stanje v revirjih tako, da ne pomaga več vagon moke ali nekaj tisočakov, ki so sicer dobrodošli, ne zaležejo pa nič.

Našemu rudarju je treba dati danes dela in trojnega zaslužka, ker on je danes na robu smrti, on je danes brez obleke, njegova deca in družine so večji del tuberkulozne in samo izdatna odpomoč v delu in zaslužku bi lahko ob 12. uri rešila ono, kar se še rešiti da.

Ne podcenjujemo privatne inicijative glede pomoči, ne — nasprotno, mi jo pozdravljamo, ker vidimo, da v našem malem človeku res živi čut socialnosti, dočim ga imajo mogočniki samo na jeziku.

Zato je vse hvale vredno prizadevanje g. Roša v Hrastniku, ki je kot podžupan sklical sestanek tukajšnjih nacionalnih društev ter zastopnikov industrije, obrtništva ter javnih in zasebnih nameščencev, da bi se pomenili o načinu zbiranja prispevkov za zimo, ko bo beda dosegla vrhunec.

Tudi tu se je takoj pokazalo, kje je čut do bližnjega res ukoreninjen v srcu, in kje je on morda samo strah pred morebitnimi dogodki. Tako so društva Sokol, CMD in društvo rudarskih nameščencev takoj prispevala v ta sklad 13.000 Din, dočim se morajo zastopniki industrije šele posvetovati, ali bi se splašalo vrniti v ta sklad kaj denarja, katerega se drži delavčeva kri in ki je danes varno naložen v inozemskih bankah. Apelira se tudi na javne nameščence, ki so v pretežni večini mlajše moči in ki že ves čas čutijo pomanjkanje, ker za nje še nikdar po vojni ni bilo ugodnih razmer. Poleg tega je javni nameščenec danes dolžan, da je član vsaj v par nacionalnih društvih, da je plačnik in naročnik teh in onih listov, udeležuje se vseh kulturnih in nacionalnih prireditvev, žrtvuje ves svoj prosti čas, katerega visoki gospodje tako drago prodajajo — v korist javnosti. Ali se more od njega zahtevati in pričakovati še novih dajatev. Mi pravimo, da ne!

POJASNILO

V zadnjih dveh številkah Vašega lista ste objavili članek o brezobrestnih posojilih, v katerem zelo ostro napadate kar na splošno vse zadrage, ki dajejo brezobrestna posojila.

Ker smo prepričani, da nečete nobenemu delati krivice, Vas prosimo, da priobčite iz lojalnosti in resnici na ljubo v prihodnji številki Vašega uglednega lista, da niste hoteli delati krivice naši zadrugi in da se v omenjenih člankih izražene trditve ne tičejo nas.

Hranilna posojilnica »Moj dom« se je ustanovila na solidni, strogo zadrugi podlagi maja meseca lanskega leta na inicijativo uglednih zadrugarjev in s sodelovanjem znane zadrugaške strokovnjaka g. Franja Čenčiča, zadrugaške revizorja Zveze nabavljajnih zadrug drž. nameščencev v Beogradu.

Zadruga daje hranilna posojila, za katera ne računa obresti, za kritje svojih upravnih stroškov pa zaračunava članom, ki so posojila že prejeli, 2½% od še dolžne vsote in s tem odstotkom krije vse upravne stroške.

Zadruga »Moj dom« je dodelila tekem 10 mesecev 53 hranilnih posojil v skupnem znesku Din 1.712.000—, kar je bilo možno le s pomočjo izredne požrtvovalnosti odbora in z doslednim izvajanjem načela zadrugaške vzajemnosti pod geslom »Vsi za enega — eden za vse«.

Zadruga »Moj dom« ne zahteva od svojih članov pred dodelitvijo posojila nobenih pristojbin, razen običajnega deleža v znesku Din 250— in pristopnine v znesku Din 50—, ki se plača pri vstopu v zadrugo. Hranilne vloge članov pa so hipotekarno zavarovane in je v tem oziru vsak riziko izključen. Pri zadrugi »Moj dom« so včlanjeni nekateri socialno visoko stoječi gospodje, katerim pač nihče ne more očitati, da ne bi razumeli zadrugaških pravil in zadrugaškega poslovanja.

Ce ste mislili z Vašimi članki na nekatere novejšje zadrage, katere res zahtevajo od pristopilivih članov izredno visoke pristopnine, vpisnine, nabiralne prispevke in že pred dodelitvijo posojila upravne in druge stroške in pri katerih zapade pristopnina, vpisnina ter mogoče tudi vplačani zneski v korist zadruga, ako se član naveliča čakati na posojilo, imate prav, da to početje obsodite, vendar bi bila Vaša dolžnost, da se ne generalizira na tak način, da je lahko zapadla tudi naša zadruga, kateri se ne more očitati niti najmanjšega pogrška.

Uprava naše zadruga ima pošten namen, pomagati ravno najrevnejšim slojem, ki ne morejo zmagovati bančnih in posojilniških obresti in nočemo prav nikogar oškodovati.

Tudi glede čakalne dobe vsakemu jasno in odkrito povemo, da je odvisna od hranilnih vlog in ne zavajamo prav nobenega v zmotu. Nasprotno imamo določilo, da noben

Nismo proti podpiranju brezposelnih. Toda nje naj podpirajo oni, kateri so polnih petnajst let vlekli milijarde iz te zemlje, iz rok našega rudarja. Ali je potrebno, da ima generalni ravnatelj TPD, katera se danes baje bori s takimi težočami, ki daje svojemu delavstvu po nekaj kovačev mesečnega zaslužka, ki meče delavstvo neusmiljeno na cesto in ga pusti umirati gladu, več kot desetkratno mesečno plačo kateregakoli državnega generalnega ravnatelja. In gospodje direktorji? Ali ti gospodje toliko rabijo za svojo eksistenco, medtem ko mislijo, da delavec pri istem podjetju lahko gara in umira od gladu za par dinarjev? Ali se ne bi moge plače vsem tem ljudem zmanjšati v korist brezposelnega delavstva vsaj za 50% in več, kar bi vsekakor zaleglo več kot pomožne akcije širom Jugoslavije?

Država ni dolžna, da podpira vse te brezposelne, toda še manj se more to pričakovati od javnih nameščencev, ki itak životarijo. Toda država je dolžna, da prisili TPD, da ona sama skrbi za vse svoje delavstvo, da podjetje socializira in prisili lastne, pred vsem pa tuje denarne močote h kapitulaciji. Sreča lastnih državljanov in zadovoljstvo širokih mas naroda naj bo državni najvišji in najsvetejši zakon, pred katerim morajo pasti v prah vsi mednarodni oziri napram tujim ljudskim pljalkam. Zato zahtevamo od Jugoslovanske nacionalne stranke, ki se danes s ponosom imenuje, da je državna, da ne pusti gladovati kamoli umirati niti enega našega rudarja, ker je tudi on v veliki večini oddal glasove za to stranko.

Zalostno gledamo nacionalisti to naše kleeplazstvo in poniznost pred tujim svetom, ki se nam smeji in nas neusmiljeno izkorišča ter pije kri naroda, ki jo je itak že preveč prelil za tuje koristi. Zalostno je gledati, kako se naše politične veličine, ki so pred 6. januarjem 1929 privedle državo na rob propada, danes trudijo, da bi osnovali čim več novih strank in korist za sebe in svoje familije, medtem ko tuji in lastni šakali tulijo nad grobovi delovnega ljudstva.

Jugoslovansko delavstvo ne potrebuje milodarov, naša država je dovolj bogata, da preživi vse svoje prebivalstvo. Treba pa je, da se dobrine pravično razdele, ne pa, da milijoni umirajo gladu radi brežvestnosti par ljudi, ki dopuščajo, da ga mori in izkorišča mednarodni kapitalizem. Gospodje, mi ne maramo politike, mi hočemo za naše ljudi kruha in oni, ki ga bo dal, bo za nas nacionalist, vse drugo pa bomo poteptali v prah in očistili Jugoslavijo lastnih in tujih zjedavcev.

Odklanjamo beračenje, mi hočemo dela za naše ljudstvo in kazni za one, ki so krivi današnjega gorja.

član ne sme prejeti posojila pred potekom 6 mesecev.

Zato smo trdno prepričani, da boste dali v prihodnji številki Vašega uglednega lista podpisani zadrugi in njeni upravi poštno zadoščenje, upoštevajoč zgoraj navedena dejstva. Prosimo Vas, da upoštevate dejstvo, da s tem, da skušamo ravno najrevnejšim slojem preskrbeti sredstva za zidavo lastnega doma, navajamo ljudi k varčevanju in da ljudi, ki so se prej prištevali delavnemu ljudstvu, na ta način navežemo na rodno grudo in jih tako tudi naučimo ljubiti svojo domovino.

Blagovolite, gospod urednik, sprejeti izraze našega najodličnejšega spoštovanja.

Hranilna posojilnica »Moj dom«, r. z. z o. z. v Ljubljani.

Za pomoč gladoječim rudarjem zbira Sokolska župa Ljubljana prispevke po svojih edinicah, ki pošiljajo denar na pristojno mesto. Ljubljanska sokolska društva se bodo odzvala temu pozivu človekoljubnosti in bratstva v nedeljo 6. avgusta z nabiranjem prispevkov po Ljubljani. Občinstvo najljubneje opozarjamo na to akcijo in prosimo, da se blagohotno odzove naši prošnji, da omilimo bedo za narodno gospodarstvo vsekako zaslužnih podzemskih trpinov in njihovih družin, ki jih je gospodarska kriza brezupno udarila. Župna uprava sprejema darila proti potrdilu tudi v prehranjevalnem in oblačilnem blagu, kar naj se blagohotno dostavi popoldne od 15. do 19. ure v pisarno župne uprave na Taboru, vhod nasproti vojašnice, ali pa bo prišel na poziv kdo iskati. Prispevki se bodo objavili.

VSEM KRAJEVNIM ORGANIZACIJAM IN POVERJENISTVOM NARODNE ODBRANE

Oblastni odbor Narodne odbrane je v svoji seji dne 24. julija 1933. soglasno sprejel predlog krajevne organizacije N. O. St. Peter, Vodmat-Moste, da se otvori v »Pohodu« posebna rubrika Narodne odbrane, v kateri se bodo objavljala poročila Oblastnega odbora in krajevnih organizacij.

Krajevne odbore in zaupništva N. O. prosimo, da se po tem ravno in objavljajo v listu samo taka poročila, ki niso zaupne vsebine. OBLASTNI ODBOR N. O.

Velika skupščina Ciril Metodove družbe v Ptujju se vsli letoš 10. septembra. Ob tej priliki bo prslava 25letnice septemberskih dogodkov in ustanovitve ptujskega Sokola ter 25letnica našega nacionalnega prerorenja.

Z neplačevanjem naročnine uničujete „POHODA“!